

Nová ustanovení v oboru daňovém.

Dr. Ladislav Vašíček.

Počátkem letošního roku vyšla ve Sbírce zákonů a nařízení tři vládní nařízení, jimiž jsou dotčena finančněprávní ustanovení. Podstatné změny jimi sice nenastaly, ale přes to je nelze pominouti mlčením. Budeme jim proto v dalším věnovati pozornost.

První vládní nařízení ze dne 8. ledna 1941 čís. 25 Sb. se dotýká úpravy přímých daní a to ve třech směrech. Nejdůležitější změnou, kterou zavádí toto vládní nařízení, je ustanovení, jež dává ministru financí právo, aby upravit sazby dobropisu vyhláškou. Nárok na dobropis poskytuje zákon o přímých daních (§ 293) poplatníkům, jejichž celkový předpis přímých daní na berní rok v berní obci přesáhl určitou výši a mají daňový přeplatek, jehož výše není rozhodná, nebo na jejichž daňovém kontě se objeví na počátku berního roku přeplatek ve výši 1.000 K, při čemž výše předpisu daní není rozhodná. Dosud bylo o tomto dobropisu zákonem stanoveno, že jeho sazby stanoví vláda *ve stejné výši* jako jako poplatku z prodlení. Byla tedy sazba dobropisu stejná jako u poplatku z prodlení a činila 6% za rok. (Prov. nař. k § 271, odst. 3 a odst. 9. prov. nař. k § 293).

Novou úpravou bylo umožněno ministru financí, aby podle měncích se poměrů na peněžním trhu včas přizpůsobil vyhláškou sazby dobropisu těmto poměrům, třeba i odchýlně od sazeb poplatku z prodlení, o jejichž výši nadále rozhoduje vláda a o nichž platí dosavadní ustanovení. Zmocnění daného tímto vládním nařízením ministr financí použil a vyhláškou ze dne 30. ledna 1941 čís. 68 Sb. ustanovil až do odvolání roční sazbu dobropisu ve výši 4%. Byla tedy sazba dobropisu oproti sazbě poplatku z prodlení snížena o 2%.

Důvodem ke snížení sazeb dobropisu byla změna v obecných sazbách úrokových, provedená vládními nařízením ze dne 28. května 1940 čís. 209 a 28. září 1940 čís. 325 Sb. Těmito nařízeními byla úroková míra v Protektorátu přizpůsobena úrokové hladině v Říši.

Další úprava týká se ustanovení § 15 čís. 1, písm. d) o t. zv. paušálu u služebních požitků, jež bylo novelisováno vládním nařízením čís. 162/41 Sb., dle něhož bylo lze při zjišťování příjmu ze služebního poměru odečísti od hrubých požitků pouze paušalované částky tam uvedené. Nebyly však odpočitatelné vyšší částky, paušál převyšující, i když byly příjemcem požitků prokazatelně vynaloženy na výdaje za účelem dosažení, udržení a zabezpečení služebního příjmu. Tím byli ve značné nevýhodě ti poplatníci, kteří takové výdaje měli, ale mohli by si uplatniti jen nižší paušalovanou částku, oproti poplatníkům, jejichž výdaje paušál nepřevyšují a kteří rovněž mohou odečísti paušál. Nová úprava tuto nevýhodu odstraňuje a nevyklučuje odečísti vyšší výdaje, paušál převyšující, o nichž poplatník prokáže, že je skutečně vynaložil. Tím se vlastně obnovuje stav, jaký platil před vydáním vl. nař. čís. 162/1940 Sb., který toto ustanovení asi jen nedopatřením nepřevzalo.

Třetí změna spočívá v doplnění odst. 2 § 328 a). Podle ustanovení odst. 1 tohoto paragrafu platí daň důchodová i všeobecná výdělková vyměřená na sudý berní rok nenaříkatelně bez nového vyměření a bez vydání platebního rozkazu i pro nejbližší příští lichý berní rok za předpokladu, že dani podrobený důchod neb výtěžek nepřesáhl v lichém roce kalendářním, jehož poměry jsou rozhodné pro vyměření daně na sudý berní rok, částku 15.000 K. Odst. 2 stanoví výjimky z tohoto způsobu vyměření. Mezi tyto výjimky náleží podle vl. nař. čís. 25/1941 Sb. také zdanění osob, které měly v sudém kalendářním roce, jehož poměry jsou rozhodné pro zdanění na příští lichý berní rok, příslušníky rodiny, jejichž služební požitky se podle § 5, odst. 4 připočítávají k důchodu hlavy

rodiny. Podle čl. II nového vl. nařízení se vyměří daň důchodová na berní rok 1941 v případě ustanovení § 328 a) novou sazbou dle vl. nařízení čís. 162/1940 Sb.

Druhé vládní nařízení ze dne 19. prosince 1940 čís. 34 ex 1941 Sb. upravuje územní organizaci finančních úřadů. Zrušuje a zavádí nové berní úřady, berní správy a katastrální měřické úřady. Na Moravě zřizuje se nová berní správa v Židlochovicích, jejíž obvod tvoří berní úřady v Kloboukách a Židlochovicích. Faktické zřízení této berní správy bude vyhlášeno vyhláškou ministra financí ve Sbírce zákonů a nařízení. Dále se mění územní obvody okresních finančních ředitelství, úřadů pro vyměřování poplatků, jejichž název se mění na »poplatkový úřad«, a zemského finančního ředitelství v Brně, jehož obvod se rozšiřuje o obvod berní správy v Jindřichově Hradci.

Třetí vládní nařízení ze dne 23. ledna 1941 čís. 79 Sb. rozšiřuje platnost zákona ze dne 13. prosince 1937 čís. 255 Sb. o daňových úlevách na opravy starých domů.

Podle § 148 a 149 zák. o př. d. je základem daně činžovní hrubý činžovní výnos, od kterého lze odečísti ve smyslu § 151 jediné částky placené na dávky neb dávkám podobné platy, které postihují uživatele budovy a odvádějí se poplatníkem obci. Stojí tedy zákon na zásadě zdanění hrubého výnosu budovy, zmenšeného pouze o obecní dávky.

Poněvadž ale novostavbám bylo poskytnuto delší osvobození od daně činžovní (15 a 25 let, resp. nyní 13 a 23 let), byly staré domy, které osvobozeny nebyly, daleko více zatíženy daní než nové. Zvláště zatíženy byly domy, které potřebovaly nákladnějších oprav a na které se vztahuje zákon o ochraně nájemníků, jehož platnost byla pro jednopokojové byty prodloužena vl. nař. čís. 177/1940 Sb. V těchto domech nesměla být u chráněných objektů (bytů) činže zvyšována, ačkoliv činže na bytovém trhu byla vyšší. Avšak i u jiných starých domů nebylo lze dosáhnouti takové činže, jaké docilovaly domy nové od daně osvobozené. Měly proto staré domy horší postavení v soutěži bytové. Proto se majitelé starých domů domohli vydání vl. nař. čís. 159/1934 Sb., kterým byla poprvé prolomena zásada o zdanění hrubého činžovního výnosu a kterým bylo daňové břemeno starých domů značně sníženo. Platnost těchto úlev byla skoro každoročně prodloužována, naposled vl. nař. čís. 79/1941 Sb.

Rozsah posledního vl. nař. se vztahuje na opravy domů, s nimiž bylo neb bude započato po 1. lednu 1941 a jež budou ukončeny do 31. prosince 1942. Úleva spočívá v tom, že od základu daně činžovní na berní rok 1943 a 1944 se odečtou části nákladu vynaloženého na opravy, které budou dokončeny do konce roku 1941, a na berní léta 1944 a 1945 příslušné částky nákladu vynaloženého na opravy, které budou dokončeny do konce roku 1942.

Obsah norem o úlevách zůstal ve všech vládních nařízeních v podstatě stejný. Formální podmínkou k dosažení těchto úlev je, že vlastník domu předloží berní správě zároveň s přiznáním k dani činžovní na berní rok 1943, pokud jde o opravy provedené v roce 1941, a na berní rok 1944, pokud jde o opravy provedené v roce 1942, kolku prosté osvědčení obecního úřadu stavebního, v němž musí být konstatováno, jaké opravy a jakým nákladem byly provedeny, kdy s nimi bylo započato a kdy skončeno. Dříve než vlastník domu provede opravy, musí to oznámiti obci za účelem zjištění jejich rozsahu.

Jsou-li splněny tyto formální podmínky, odečte berní správa prvou část nákladu na opravy, vynaloženého v kalendářním roce 1941 (o její výši rozhoduje povaha domu, na němž oprava byla provedena) v berním roce 1943 a v následujícím berním roce 1944 odečte z moci úřední druhou část, aniž je třeba zvláštní žádosti neb průkazu. Rozsahu neb odepření daňové úlevy má poplatník právo odporovati odvoláním proti předpisu daně činžovní na příslušný berní rok.